

Jerzy Kicki, Eugeniusz J. Sobczyk

Restrukturyzacja górnictwa w Polsce a struktura i wystarczalność zasobów węgla kamiennego

W pracy dokonano oceny zmian stanu, struktury i wielkości bazy zasobowej od roku 1980 do 2004. Szczególną uwagę zwrócono na gospodarkę zasobami złóż węgla kamiennego w okresie restrukturyzacji górnictwa po roku 1990.

Stan bazy zasobowej złóż węgla kamiennego jest wynikiem zmian w ocenie złóż kopalń czynnych wskutek kolejnych działań restrukturyzacyjnych, mających na celu dostosowanie górnictwa węgla kamiennego do nowych warunków gospodarczych. Już pierwsze prace weryfikacyjne w końcu lat osiemdziesiątych wskazywały, że w większości kopalń ilość zasobów jest zawyżona, co odpowiadało wcześniejszym tendencjom rozwoju eksploatacji węgla niezależnie od możliwości technicznych i kosztów wydobycia. Jeszcze na początku lat osiemdziesiątych wielkość bazy zasobów operatywnych na rok 2000 prognozowano na poziomie 12 mld Mg. Zmiany, jakie zaszły w latach dziewięćdziesiątych w zakresie oceny możliwości zagospodarowania tych zasobów, diametralnie zweryfikowały te wielkości i dzisiejszy stan tej kategorii zasobów wynosi 4,5 mld Mg.

Działania restrukturyzacyjne w głównej mierze dotyczą poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej kopalń. Najważniejszymi przyczynami złej kondycji górnictwa były nadmierne zdolności produkcyjne oraz zbyt duże zatrudnienie w kopalniach. W związku z tym główny nacisk w programach położono na obniżenie tych wielkości.

Konsekwencją redukcji nadmiernych mocy produkcyjnych górnictwa były:

- likwidacja całkowita lub częściowa kopalń,
- łączenie kopalń,
- wzrost koncentracji wydobycia,
- projektowanie eksploatacji w możliwie najbardziej korzystnych warunkach górniczo-geologicznych.

W pracy zwrócono szczególną uwagę na konieczność ekonomicznej weryfikacji zasobów przemysłowych, która ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowej i racjonalnej gospodarki zasobami. Przedstawiono metody oceny ekonomicznej, które powinny znaleźć

zastosowanie do weryfikacji bazy zasobowej, niezbędnej dla wykazania w każdej kopalni tych zasobów, które można określić jako efektywne.

Weryfikacja ekonomiczna musi uwzględniać wielkość bazy zasobowej zarówno w kontekście sytuacji rynkowej, jak i kondycji ekonomicznej danej kopalni. Wydzielone w ten sposób zasoby, które można określić jako efektywne, będą wielkością dynamiczną. Wielkość zasobów efektywnych, w przeciwieństwie do bazy zasobów bilansowych określonych w dokumentacji geologicznej, będzie ulegać zmianom w czasie w zależności od czynników tak organizacyjno-technicznych, jak i ekonomicznych. Przedstawiono kilka przykładów weryfikacji ekonomicznej zasobów w kopalniach węgla kamiennego.

Podjęto także próbę określenia wystarczalności zasobów węgla kamiennego w świetle wielu wariantów prognoz zapotrzebowania na węgiel kamienny.

Restructuring of the coal mining industry in Poland vs the structure and the sufficiency of coal resources and reserves

Abstract

The paper presents an analysis of the changes in the status, structure and size of the coal reserve base between 1980 and 2004. Particular attention was paid to the managing of coal resources during the process of restructuring taking place after 1990.

The status of the coal reserve base is a derivative of changes in the volumes of estimated resources of the operating mines. The changes resulted from the restructuring processes whose aim was to adapt the coal mining industry to the new economic situation. The first works conducted in the late 80s to verify the reserve base already showed that the resources disclosed by the mines were in most cases overestimated, which was in line with the predominant in the earlier years tendency to build up the output regardless of the technical capability and costs. In the early 80s the reserve base for the year 2000 had been forecasted at around 12 bln Mg. The changing of the approach at assessing the potential of the resources for development that took place in the 90s was the reason for this figure to be dramatically verified. It now stands at 4.5 bln Mg.

The restructuring processes focus mainly on improving the mines' financial standing. The two major reasons for the poor condition of the industry was production overcapacity and overemployment. Because of that the restructuring programmes focused mainly on the reduction of those parameters. Reducing production overcapacity of the mining industry resulted in:

- complete or partial mine closures,
- merging of mines,
- increasing concentration of production
- planning for mining in possibly best mining and geologic conditions.

The paper particularly emphasises the need for economic verification of the reserves, as it is of fundamental importance to the proper and rational of mineral resource management. Economic assessment methods which should be used to estimate the effective reserves at each and every mine were presented.

The economic verification must take into account the size of the reserve base in relation to both the market situation and the the financial condition of each individual mine. The

reserves arrived at in this manner are called “effective” and are variable in time. The volume of effective reserves will, as opposed to geological resources disclosed in the mine’s resource and reserve statement, change in time depending on the organisational, technical and economic conditions. Several case studies of economic verifications of coal reserves were presented.

Moreover, the paper contains estimates of the sufficiency of coal resources for several alternative forecasts of demand for coal.